

Geslaagde proef centrale stemopneming in Twente

Bij de recente Tweede Kamerverkiezingen voerden de Twentse gemeenten Borne en Hof van Twente voor de tweede keer een experiment uit met centrale stemopneming. Hierbij verfijnden zij het proces dat zij in 2015 eerder succesvol uitprobeerden. Hoewel de ervaringen opnieuw positief zijn, lijkt het voorlopig een Twents onderonsje te blijven.

Tekst: Rien Harmsen en Henry Meerman

Twee jaar geleden, bij de verkiezingen van de Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Waterschappen, lieten beide gemeenten hun stemmen ook al tellen via centrale stemopneming. Het proces bleek zowel de gemeente Borne als de gemeente Hof van Twente veel voordeel op te leveren. Zo werden de stembureauleden minder belast omdat zij na een lange zittingsdag alleen nog op partijniveau hoefden te tellen. Er werden minder foutieve processen-verbaal ingeleverd en de telling was een stuk nauwkeuriger. Ook verliep het telproces transparanter: alle stembiljetten waren immers op dezelfde plek en de telling was openbaar. Frisse telteams zorgden de volgende dag voor een accurate uitslag.

NAUWKEURIGE UITSLAG BINNEN 24 UUR

Bij de Tweede Kamerverkiezing van maart dit jaar bewees de centrale stemopneming opnieuw zijn waarde. Ondanks de grote kiezersopkomst en de deelname van veel partijen en kandidaten was voor beide gemeenten rond middernacht de volledige voorlopige uitslag op partijniveau bekend. Rond 01.00 uur waren alle stukken terug op het gemeentehuis en om 01.30

uur draaiden de medewerkers het gemeentehuis op slot om te gaan genieten van hun welverdiende nachtrust.

De volgende ochtend gingen frisse telploegen om 09.00 uur met de definitieve telling van start. Borne (14 stembureaus) voerde de telling uit in een sportzaal en Hof van Twente (27 stembureaus) koos voor enkele ruimten in het gemeentehuis. De telling in Borne was 's middags om half vier gereed, terwijl drie uur later in Hof van Twente de laatste pakketten werden verzegeld. In een zitting van het gemeentelijk stembureau werd tot slot de uitslag vastgesteld. Dit betekende dat binnen 24 uur na sluiting van de stembureaus in Borne en Hof van Twente een nauwkeurige uitslag van de verkiezingen bekend was.

DUIDELIJKE KWALITEITSSLAG

Voor de gemeenten Borne en Hof van Twente is na deze geslaagde tweede proef de keuze voor wel of geen centrale stemopneming niet meer zo moeilijk. Liever een juiste dan een snelle uitslag, zo concluderen zij. Centrale stemopneming bracht bij beide gemeenten immers een

duidelijke kwaliteitsslag met zich mee doordat foute uitslagen werden voorkomen.

Zo werden er direct veel verschillen opgelost bij het vergelijken van de definitieve telling van het gemeentelijk stembureau met de voorlopige telling van de stembureaus. In Borne waren dit 111 verschillen en in Hof van Twente 141; meer dan 250 verschillen bij twee kleinere gemeenten met gezamenlijk zo'n 40.000 kiezers. Verschillen op kandidaatniveau zijn niet in deze aantallen meegenomen omdat die telling niet in het stembureau plaatsvond, maar waarschijnlijk zou het aantal direct opgeloste verschillen anders nog groter zijn.

WAT KOMT ER KIJKEN BIJ DEELNAME?

Deelname aan centrale stemopneming begint met de goedkeuring van de Raad om aan het experiment mee te doen en de gemeente aan te melden bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Bij de komende gemeenteraadsverkiezing zou dit weleens een breekpunt kunnen zijn. Immers, de volledige voorlopige uitslag is dan niet meer dezelfde nacht bekend, maar pas de volgende dag, waardoor aspirant-raadsleden wat langer moeten nagelbijten. De voorlopige uitslag op partijniveau is echter wél snel bekend. Overigens kunnen gemeenten ervoor kiezen om 's nachts te tellen, maar dit is niet aan te raden.

"Liever een juiste dan een snelle uitslag"

Ook moet de gemeente een gemeentelijk stembureau benoemen en telteams vormen. Daarnaast moet tijdig worden uitgekeken naar een geschikte locatie om te tellen. Bij voorkeur is dit één grote ruimte, zoals een sportzaal, waar alle telteams een eigen plek hebben om de telling goed te kunnen uitvoeren. Indien van toepassing moet de gemeente haar deelname aanmelden bij het hoofdstembureau. Centrale stemopneming heeft namelijk consequenties voor bepaalde termijnen. Borne en Hof van Twente ervoeren dat het hoofdstembureau in Kieskring 4 (Zwolle) goed meedacht over de gevolgen van hun deelname.

ER ZIJN OOK NADELEN

Wie verwacht dat centrale stemopneming minder werk met zich meebrengt, komt bedrogen uit. Want naast de zichtbare voordelen kent het proces ook enkele nadelen. Zo is de

Hoe werkt centrale stemopneming?

Op de verkiezingsdag voeren de stembureaus na sluiting eerst een voorlopige telling uit op partijniveau. Vervolgens worden alle stembiljetten van de gemeente naar een centrale locatie gebracht, waar de volgende dag de definitieve telling tot op kandidaatniveau plaatsvindt. Dit gebeurt in het openbaar en onder toezicht van het gemeentelijk stembureau, een door de gemeente nieuw op te richten orgaan. Het gemeentelijk stembureau stelt ook de uiteindelijke uitslag van de stemming vast.

gemeente niet een, maar twee dagen in touw, zij het met behoud van de nachtrust van de medewerkers. Verder is het proces-verbaal van het gemeentelijk stembureau zeer omvangrijk. BZK heeft toegezegd dit probleem te gaan oplossen. En ook heeft de gemeente meer mensen nodig, onder andere voor de telteams.

Wat centrale stemopneming een gemeente wél brengt: een relaxte verkiezingsdag, goede processen-verbaal, blijvende stembureauleden, een gestructureerde en rustige telling en het belangrijkste: een nauwkeurige uitslag. De gemeenten Borne en Hof van Twente kijken vol verwachting uit naar de komende ontwikkelingen op verkiezingsgebied. Voorlopig zien zij centrale stemopneming als dé oplossing. Zij benadrukken dat het belangrijk is dat gemeenten niet blijven stilzitten, maar net als zij hun steentje bijdragen aan het verder ontwikkelen van centrale stemopneming tot een efficiënt en accuraat proces.

WIL JE MEER WETEN?

Stuur dan een e-mail naar Rien Harmsen, productgroep-coördinator Publiekszaken bij de gemeente Borne (rt.harmsen@borne.nl) of naar Henry Meerman, senior medewerker Burgerzaken bij de gemeente Hof van Twente (h.meerman@hofvantwente.nl).